

”בוחרי-ם לכבד” האמנה הירושלמית לכבוד הדדי

שלום רב,

אנחנו קבוצה של תושבי ותושבות ירושלים, חברי “מועצת ההסכמות” של הקונגרס הישראלי בירושלים. מועצת ההסכמות היא חלק ממארג ארצי של מועצות הסכמה עירוניות ברחבי ישראל, המהוות פלטפורמות לשיח מכבד בין אוכלוסיות שונות בתוך הערים, תוך שימוש בכלי גישור חברתי ויישוב סכסוכים. בירושלים, המועצה מאפשרת אמצעי ייחודי לשיח בין חרדים, דתיים וחילונים, המביא ליוזמות משותפות ולפתרונות קונקרטיים למחלוקות.

בחודשים האחרונים, בעקבות שיח שהתפתח בתוך מועצת ההסכמות על אודות השיח המפלג המאפיין מערכות בחירות מוניציפליות, יזמנו את האמנה הירושלמית לכבוד ההדדי (“בוחרות ובוחרי-ם לכבד”). האמנה כוללת כמה התחייבויות עבור מתמודדים ומתמודדות למועצת העיר בירושלים לשמירה על שיח של כבוד הדדי וענייניות במהלך הקמפיין המתקרב לבחירות המקומיות (שעתידות להתקיים בסוף אוקטובר השנה). האמנה שואבת השראה מאמנת הכבוד ההדדי שיזמו בשנת 2020 ח”כ משה ארבל וח”כ מיכאל ביטון לחברי הכנסת ולשרים, שזכתה להסכמה חוצת-מפלגות וזרמים, וכוללת חלק מניסוחיה. בראייתנו, לאמנה דומה, המכוונת לנבחרי ציבור מקומיים, יש סיכוי רב להצליח, שכן במסגרת המקומית האוכלוסיות השונות גרות בקרבת מקום ונדרשות לאותם אתגרים.

לאחר שניסחנו יחד את האמנה, אנו שולחים אותה לאנשי ונשות ציבור לשם קבלת תמיכה פומבית וציבורית שתסייע להפוך את האמנה לרלוונטית. לאחר מכן, נבקש מהמתמודדים ומהמתמודדות לבחירות המקומיות בירושלים לחתום על האמנה ולכבד את עקרונותיה. תקוותנו היא שגם ערים אחרות ברחבי ישראל יקבלו השראה מאמנה זו ויאמצו עקרונות דומים למערכת הבחירות - ואולי גם את ניסוח האמנה עצמה (בשינויים המתחייבים).

לצד קידום החתימה על האמנה, נפעל לקידום מדיניות פעילה שבכוחה לבסס שיח של הסכמות בין קבוצות האוכלוסייה הקיימות בעיר ולייצר מנגנונים להתמודדות עם מחלוקות ברמה המקומית.

כחלק ממהלך משותף זה של תושבי העיר, אנו מתכבדים לשלוח לך את הנוסח הנוכחי של האמנה הירושלמית לכבוד הדדי, כדמות שאליה הציבור בירושלים ובישראל נושא את עינו. למכתב זה מצורפים נוסח האמנה מדברי הסבר לפסקותיה. נשמח מאוד לתמיכתך הפומבית באמנה זו.

מודים לך מאוד על זמנך!

בברכה,

מנסחי ומנסחות האמנה חברי “מועצת ההסכמות” הירושלמית של הקונגרס הישראלי

נוסח האמנה

"שָׁאֵלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם יִשְׁלְיוּ אֶהְיָה. יְהִי שְׁלוֹם בְּחֵילָךְ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ"
תהילים, פרק קכב

בוחרות ובחורי-ם לכבד: ירושלמים וירושלמיות מתמודדים בבחירות המקומיות בכבוד

אנו החתומים/ות מטה, מתמודדות ומתמודדים מהרשימות המשתתפות בבחירות למועצת העיר ירושלים, חשים בהתגברות הקיטוב בין מרכיביה של החברה הישראלית. בתקופה שבה מחלוקות עקרוניות נמצאות במרכז השיח הציבורי, ובתום חמש מערכות בחירות ארציות שחידדו את השונה בינינו, על השיח סביב המחלוקות הלגיטימיות במהלך הבחירות המקומיות להדגיש את המאחד במקום את המפלג. גם בתוך ההתמודדות הפוליטית זה מול זה, מטרתנו אחת, והיא לייצר בית משותף ומשגשג לחיות בו. אחדות וערבות הדדית הכרחיות כדי לעמוד באתגרים המשותפים הניצבים לפתחה של מדינת ישראל.

מתוך תחושת אחריות עמוקה על טובתם של כלל תושבות ותושבי ירושלים ועל הצלחת התמודדותה מול האתגרים הניצבים לפתחה, ומתוך רצון לשמש דוגמה אישית כמנהיגות ומנהיגי הציבור, אנו מתחייבים ומתחייבות כי:

- נפעל לשמש דוגמה אישית לכל אדם ולכל תושב במעשינו ובדיבורינו.
- נשמור על כבוד הדדי חרף חילוקי הדעות החריפים, מתוך הבנה כי אחדות מרכיבי החברה הישראלית היא צורך השעה.
- נדע להיאבק על עקרונותינו, מבלי לעורר שנאה ופלגנות.
- נפעל מתוך אמונה שלמה בצדקת דרכנו, אך גם מתוך ייחוס כוונות זהות לחולקים עלינו.
- נקדם שיח מכבד, נטול ציניות, המבוסס על עובדות ונתונים.
- לא נדבר סרה באחרים, מתוך הכרה בצורך שלנו לנהל מרקם של חיים משותפים ופוריים.
- לא נתייחס באופן שלילי ומכליל אל ציבורים שלמים בזמן קידום דעתנו על סוגיות שבמחלוקת.
- לא נדיר אף אחת מן האוכלוסיות החיות בירושלים, הדרושות כולן כדי לבנות יחדיו את העיר.

את ההתחייבויות הללו נקיים במהלך קמפיין הבחירות, ולאחר הבחירות נפעל להטמיע את עקרונותיהן גם בפעילותנו הפוליטית ובהתנהלות מועצת העיר.

ירושלים היא בירתה של מדינת ישראל, אשר חיים בה כל גוני האוכלוסייה, והיא עיר שיקרה לכולנו. כלל הציבור הישראלי נושא את עינו אליה כעיר הגדולה בישראל וכמושב רשויות השלטון. אנו צופים שהבשורה אשר תצא מציון תביא עימה שיח שיחבר ויקרב על אף המפריד גם בשאר ערי ויישובי ישראל. נפעל לקיים את התחייבותנו ולהפיץ אותה בקרבנו, תוך שנתווה דרך מכבדת לבאים אחרינו.

על החתום,

דברי ההסבר לניסוח האמנה

"שאלו שלום ירושלים ישליו אהבה. יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיה"

פסוק זה מתהילים, שייחודי לירושלים, פותח את האמנה בתקווה ובתפילת ציפיה לשלום. חותמי וחותרות האמנה, נציגי הציבור, הם בדיוק אלה שאפשר להגדירם כאוהבי ירושלים, שלפי הפסוק מייחלים לשלום ולשלווה בעיר, מטרת האמנה.

"אנו החתומים/ות מטה, מתמודדות ומתמודדים מהרשימות המשתתפות בבחירות למועצת העיר ירושלים, חשים בהתגברות הקיטוב בין מרכיביה של החברה הישראלית. בתקופה שבה מחלוקות עקרוניות נמצאות במרכז השיח הציבורי, ובתום חמש מערכות בחירות ארציות שחידדו את השונה בינינו, על השיח סביב המחלוקות הלגיטימיות במהלך הבחירות המקומיות להדגיש את המאחד במקום את המפלא. גם בתוך ההתמודדות הפוליטית זה מול זה, מטרתנו אחת, והיא לייצר בית משותף ומשגשג לחיות בו. אחדות וערבות הדדית הכרחיות כדי לעמוד באתגרים המשותפים הניצבים לפתחה של מדינת ישראל."

פסקה זו מתארת את הסיבה העיקרית לקידום האמנה: הקיטוב הגובר שרבים בישראל חשים בשנים האחרונות. בחמש מערכות הבחירות החל מ-2019 אפשר היה להבחין במחלוקת עזה בין התומכים במחנות הפוליטיים השונים שיורדת גם לפסים אישיים; נוסף על כך, סוגיות עקרוניות שונות (למשל יחסי דת ומדינה והפרומה המוצעת במערכת המשפטית) מובילות לשיח נוקב בין הצדדים שהוא לעיתים בלתי ענייני. בעוד שיח פוליטי לגיטימי בהכרח מבוסס על השקפות עולם שונות, ניכר כי לעיתים השיח הזה גם עובר את גבול הטעם הטוב ומאיים לפלג את העם. כתיבת האמנה, כפי שמתואר בפסקה זאת, היא תגובה לכך; בעוד מערכות בחירות יכולות להיות מוקד מרכזי לקיטוב, מובילי הציבור יכולים להוביל רוח אחרת, של מחלוקות שלא מובילות לפילוג, מתוך הבנה כי בסופו של דבר המטרה של כולם היא משותפת - עיר שבה כל האוכלוסיות חיות בשלום ובשגשוג. הקיטוב בציבור הישראלי ובירושלים אומנם היה קיים גם קודם, אך ניכר כי הוא גבר בעת הזאת, מה שמחזק את חשיבות האמנה בעת הזאת.

"מתוך תחושת אחריות עמוקה על טובתם של כלל תושבות ותושבי ירושלים ועל הצלחת התמודדותה מול האתגרים הניצבים לפתחה, ומתוך רצון לשמש דוגמה אישית כמנהיגות ומנהיגי הציבור, אנו מתחייבים ומתחייבות כי:"

שורות אלו מקדימות את ההתחייבויות עצמן, ומדגישות את מטרתן העיקרית: טובת תושבי ירושלים ויכולתה של העיר להתמודד עם אתגריה. יכולת זו דורשת את שיתוף הפעולה של כלל הציבורים החיים בה - שכן האתגרים הם משותפים, והפתרונות להם גם הם דורשים פעולה משותפת.

"נפעל לשמש דוגמה אישית לכל אדם ולכל תושב במעשינו ובדיבורינו."

נוסח זה הופיע (בשינוי קל) גם באמנת הכבוד ההדדי של חברי הכנסת והשרים (2020). ההבנה מאחורי ההתחייבות הזו היא שנבחרי ונבחרות הציבור מהווים דוגמה אישית ליתר הציבור, ויכולים להיות - במעשיהם ובדיבוריהם - מקור לחלחול ערכי כבוד הדדי לשאר האוכלוסייה, במקום להיות מוקד לקיטוב.

"נשמור על כבוד הדדי חרף חילוקי הדעות החריפים, מתוך הבנה כי אחדות מרכיבי החברה הישראלית היא צורך השעה."

נוסח זה הופיע (בשינוי קל) גם באמנת הכבוד ההדדי של חברי הכנסת והשרים (2020). הדגש בהתחייבות זו הוא על כבוד הדדי, עיקרון שדורש שיח מכבד למרות המחלוקות, מתוך הבנת החשיבות של האחדות בחברה הישראלית בתקופה הנוכחית.

"נדע להיאבק על עקרונותינו, מבלי לעורר שנאה ופלגנות."

נוסח זה הופיע גם באמנת הכבוד ההדדי של חברי הכנסת והשרים (2020). ההבנה מאחורי ההתחייבות הזו היא שהחשיבות במניעת פלגנות לא באה על חשבון מאבק נחוש על העקרונות - הם יכולים לדור בכפיפה אחת. יש לחתור לאחדות ולא לאחידות.

"נפעל מתוך אמונה שלמה בצדקת דרכנו, אך גם מתוך ייחוס כוונות זהות לחולקים עלינו."

נוסח זה הופיע גם באמנת הכבוד ההדדי של חברי הכנסת והשרים (2020). המחשבה שמאחורי ההתחייבות הזאת היא שאם יש הנחה מתמדת שהצד השני פועל מתוך אמונה בצדקת הדרך ולא מתוך רצון לפגוע, יהיה קל יותר לקדם שיח ענייני.

"נקדם שיח מכבד, נטול ציניות, המבוסס על עובדות ונתונים."

נוסח זה הופיע גם באמנת הכבוד ההדדי של חברי הכנסת והשרים (2020). המחשבה שמאחורי ההתחייבות הזו היא שכדי להפחית את מידת האמוציות של השית, יש להשתמש בעובדות ובנתונים כך שיתאפשר לקיים שיח ענייני שמקדם את כל הצדדים ולהגיע לזיקוק המחלוקות לסוגיות ספציפיות שלגביהן אפשר לקיים דיון. אם ישתמשו במידע ובנתונים ייתכן גם שכל צד יצליח לשכנע את הצד השני בצדקת חלק מטיעונו.

"לא נדבר סרה באחרים, מתוך הכרה בצורך שלנו לנהל מרקם של חיים משותפים ופוריים."

מאחורי ההתחייבות הזאת עומדת ההבנה כי החיים המשותפים יימשכו אחרי הבחירות, וכי התייחסות אישית שלילית לאחרים (בניגוד להתמודדות עם תוכן טיעוניהם) תפגע ביכולת לחיות חיים משותפים גם אחרי הבחירות. השיח במהלך הבחירות ישפיע גם על שיתופי הפעולה ברמה הפוליטית לאחר הבחירות, וחשוב שהוא יהיה מכבד וענייני כדי לוודא שגם השגרה הפוליטית תתאפיין בכבוד ובענייניות.

"לא נתייחס באופן שלילי ומכליל אל ציבורים שלמים בזמן קידום דעתנו על סוגיות שבמחלוקת."

מאחורי ההתחייבות הזאת עומדת ההבנה כי אם המחלוקות במישור הפוליטי יגרמו לרשימות המתמודדות בבחירות להתייחס באופן שלילי לציבורים שלמים כחלק מהקמפיין, הדבר ילבה את השיח הפוגעני ויעודד אמוציות בשני הצדדים. אמירות לגבי "החרדים", "הדתיים", "החילונים" או "הערבים" לא מקדמות את השיח הענייני, מעודדות פלגנות ושנאה ומייצרות תחושת מלחמה, ולא מסייעות לקדם פתרונות פרקטיים.

"לא נתייחס באופן שלילי ומכליל אל ציבורים שלמים בזמן קידום דעתנו על סוגיות שבמחלוקת."

מאחורי ההתחייבות הזאת עומדת ההבנה כי לא משנה מה תהיינה התוצאות הבחירות, אוכלוסיות הגרות בעיר לגור בשלום באותה מסגרת עירונית מוטלת בספק, ועל נציגי הציבור האחריות לפעול כדי להסיר את החשש הזה.

"את ההתחייבויות הללו נקיים במהלך קמפיין הבחירות, ולאחר הבחירות נפעל להטמיע את עקרונותיהן גם בפעילותנו הפוליטית ובהתנהלות מועצת העיר."

לא מספיק לקיים את ההתחייבויות באמנה בקמפיין הבחירות; גם הפעילות השוטפת שלאחר הבחירות צריכה להתאפיין בשיח מכבד וענייני, ומועצת העיר יכולה להיות פלטפורמה לשיח של הסכמות ולקידום יוזמות של חיבור בין אוכלוסיות שונות בעיר, ככל שיפעלו לשם כך נבחרים ונבחרות הציבור.

"ירושלים היא בירתה של מדינת ישראל, אשר חיים בה כל גוני האוכלוסייה, והיא עיר שיקרה לכולנו. כלל הציבור הישראלי נושא את עינו אליה כעיר הגדולה בישראל וכמושב רשויות השלטון. אנו צופים שהבשורה אשר תצא מציון תביא עימה שיח שיחבר ויקרב על אף המפריד גם בשאר ערי ויישובי ישראל. נפעל לקיים את התחייבותנו ולהפיץ אותה בקרבנו, תוך שנתווה דרך מכבדת לבאים אחרינו."

פסקת הסיכום של האמנה מביעה תקווה כי ירושלים, בתור בירת ישראל והעיר הגדולה במדינה, יכולה לשמש דוגמה לערים אחרות ולכלל המדינה לקיום מחלוקות פוליטיות שמבוססות על כבוד הדדי ולא על השמצה ואמוציות. אם השיח הפוליטי בירושלים יהיה מבוסס על דיון ענייני, כלל המדינה תוכל להיתרם ולא רק ירושלים. ירושלים נתפסת כתמונת מראה לשינויים שעתידיים לקרות גם בכלל המדינה בעתיד, מה שמגדיל את האחריות של נבחרים ונבחרות הציבור בעיר. בעוד יתר חלקי האמנה יכולים להיות זהים לכל הערים (למעט שינויי שם העיר), פסקה זו יכולה להיות שונה לפי התנאים הייחודיים בכל עיר.